

Vegetace kolem komunikací

Ing. Jaroslav Kolařík, Ph.D.

Pozitivní vlivy stromů na prostředí obývané lidmi asi není nutné rozebírat. Estetický efekt vzrostlých stromů, ovlivňování mikroklimatu, redukce koncentrace prachových částic i hlukové zátěže - to jsou základní vlivy, které pozitivně ovlivňují kvalitu života lidí. Je pravděpodobné, že v případě průzkumu veřejného mínění by se většina obyvatel vyjádřila pro zachování nebo zvýšení množství stromů na veřejně přístupných plochách.

Doprovodná zeleň komunikací má ale svá významná specifika a vlastníci a správci často řeší problémy zcela opačně. Přítomnost vzrostlých stromů představuje odpovědnost, kterou je nutné řešit systémem kontrol a péstebních opatření. K tomu se přidružují problémy z minulosti, kdy byly často stromy vysazované buď v nevhodných vzdálenostech od tělesa komunikace nebo v nevhodném sponu od sousedních jedinců. To jsou ale potíže systémové, které bude nutné řešit v dlouhých časových intervalech postupnou obnovou nevyhovujících porostů a stromořadí.

V následujícím textu se budeme zabývat hlavními okruhy, jejichž zajištění by nemělo chybět při správě standardních populací stromů.

Zdůvodňování kácení

Jednoznačnou prioritou při péči o stromy je jejich zachování po co nejdelší dobu na stanovišti v plně funkčním stavu. To znamená vitálních, minimálně poškozených a s druhově typickým habitem. Pokud ovšem dojde k takovému narušení stavu stromů, že již nelze zajistit jejich perspektivu či provozní bezpečnost, je nutné provést jejich odstranění a náhradu novou výsadbou.

Kácení stromů je ovšem často velmi negativně vnímané veřejností. Diskuse o tom, zda kácení je či není adekvátní, jsou téměř pravidlem - a to jak mezi odborníky, tak mezi laiky. Velmi často je nepochopení mezi oběma skupinami (zastánci a odpůrci kácení) pouze ve vyjasnění argumentů. Napomoci pak může například publikace popisu stavu stromů - dendrologického průzkumu - kde je zřejmé jaké defekty či poškození vedly k rozhodnutí daný strom odstranit a nahradit.

Přímo povinnost tohoto typu má kdokoli, kdo podává žádost o pokácení dřevin orgánu ochrany přírody na základě zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny. O vlastním povolení či zákazu kácení na základě předložených argumentů pak rozhoduje odborný pracovník. V komplikovanějších případech je vhodné oslovit firmu zabývající se konzultační činností, případně znalce s odpovídající specializací.

Provozní bezpečnost

Stromy v prostředí využívaném lidmi nesmí představovat nadměrné riziko. Slovo "nadměrné" je zde zcela na místě, protože jisté riziko s sebou nese sama existence stromů. Přítomnost staticky významných defektů je důvodem k provedení stabilizačních zásahů a v extrémním případě i k odstranění defektních jedinců.

Z tohoto pohledu by správce či vlastník stromů měl mít vedenou inventarizaci (dendrologický průzkum) s popisem stability stromů a návrhem péstebních opatření, která je třeba postupně realizovat. Absence inventarizace může představovat značný problém v případě, kdy dojde k pádu s následkem hmotných škod či újm na zdraví.

Specifickou skupinou stromů, které je naprosto nutné evidovat a každoročně kontrolovat, jsou stromy s instalovanými bezpečnostními vazbami. U takovýchto jedinců byla v minulosti konstatovaná destabilizace a vazba představuje jedno z dočasných řešení tohoto defektu. Pokud neprobíhá kontrola, může dojít např. k přetržení vazby nebo k šíření defektu. Následný pád pak může být klasifikovaný jako vědomá nedbalost.

Výchova mladých stromů

V posledních letech došlo k masivní podpoře výsadeb stromů z nejrůznějších finančních zdrojů. Naneštěstí často není povýsadbová péče součástí finanční pomoci a zůstává tak plně v rukách vlastníků stromů. Provedení výchovných řezů na mladých stromech je jedním ze zásadních způsobů, jak můžeme předcházet vzniku staticky významných defektů v dospělosti. Výchovné řezy jsou relativně velmi levným zásahem s dalekosáhlým pozitivním vlivem. S jistým zjednodušením lze říci, že bez výchovy v mládí nelze udržet perspektivní velkokorunný strom do dospělosti.

Výše zmíněné problémy napomáhá řešit internetový portál [**www.stromypodkontrolou.cz**](http://www.stromypodkontrolou.cz), který vytvořila společnost SAFE TREES, s.r.o. a po odborné stránce ho garantuje Lesnická a dřevařská fakulta Mendelovy univerzity v Brně ve spolupráci s řadou profesionálních arboristických firem. Soubor služeb portálu umožňuje vlastníkům získat a udržet přehled o stavu stromů, o nutných zásazích a o již provedených stabilizacích. Účelem portálu je informovat pravidelně o potřebných zásazích a optimalizovat nutné výdaje. V současné době zde jsou již evidované stromy doprovázející rychlostní komunikace a komunikace I. tříd na většině území ČR. Do projektu se již připojilo několik krajských správ (Správa a údržba silnic Plzeňského kraje a Krajská správa a údržba silnic Středočeského kraje).